

202

JULIOL
2013

EGIPTE: La comunitat internacional davant el "dilema del cop"

Eduard Soler i Lecha, coordinador d'investigaci3, CIDOB

Despr3s d'unes manifestacions massives a Egipte, l'ex3rcit va donar 48 hores al president Morsi per cedir a les demandes dels manifestants. *Irhal, ves-te'n!* Una demanda que nom3s podia satisfer deixant el poder per sempre o convocant eleccions anticipades. Els Germans Musulmans van rebutjar l'ultim3tum, els militars van prendre els carrers, van arrestar al president, es va suspendre la constituci3 i es va presentar un full de ruta que hauria de conduir a la instauraci3 d'un govern civil, la revisi3 de la Constituci3 i la convocat3ria de noves eleccions parlament3ries i presidencials. El ministre de Defensa egipci, va anunciar la destituci3 del president Morsi acompanyat per representants de l'oposici3, l3ders religiosos i un membre del moviment *Tamarod* (rebel-li3), convocant de les manifestacions.

Aquests s3n els fets, per3 va ser un cop d'estat? Mentre que els analistes discutim si hi va haver o no un cop d'estat i, si 3s aix3, quin tipus de cop d'Estat 3s, les pot3ncies internacionals tracten desesperadament d'evitar aquesta controv3rsia, abstenint-se de pronunciar la paraula cop. Ni la UE ni els EUA volen respondre a aquesta pregunta ja que, si reconeguessin que, efectivament, hi va haver un cop d'estat, es veurien obligats a revisar els seus programes d'ajuda, la cooperaci3 militar i les relacions pol3tiques amb les noves autoritats eg3pcies. Per evitar el dilema, la majoria dels governs occidentals, amb la not3ria excepci3 de Turquia, han optat per l'ambigüitat en la seva definici3 dels "fets del 3 de juliol".

Els responsables nord-americans s'esforcen a explicar l'excepcionalitat de la situaci3 eg3pcia i que necessiten m3s temps per dilucidar qu3 ha passat a Egipte abans d'emprendre cap tipus d'acci3. I 3s que, si els Estats Units admetessin que el que va succeir el 3 de juliol va ser un cop d'estat, Washington es veuria obligat a cancel·lar autom3ticament l'ajuda de 1500 milions de d3lars anuals, part de la qual en forma de cooperaci3 militar. Segons la "US Foreign Assistance Act", no poden transferir fons a governs d'un pa3s, en qu3 s'hagi depositat el govern o el president per un decret o un cop d'estat militar .

El senador Patrick Leahy, president de la comissi3 pressupost3ria del Departament d'Estat i ajuda exterior, va sostenir que "els l3ders militars afirmen que no tenen cap

intenció o desig de governar i espero que compleixin la seva promesa” però alhora va anunciar que “a mesura que treballem en el nou pressupost, el meu comitè revisarà partides futures a Egipte, esperant tenir una imatge més clara de la situació”. Pocs dies després d’aquesta declaració, la Casa Blanca va descartar qualsevol suspensió automàtica de l’ajuda dirigida a Egipte. De fet, el secretari de premsa de la Casa Blanca va anar més lluny encara en afirmar que “no ens interessa prendre decisions precipitades ni canviar el nostre programa d’ajuda de forma immediata”, ja que s’espera que aquestes ajudes serveixin per influir en el curs dels esdeveniments a Egipte.

Sobre aquest tema, no hi ha diferències significatives entre les posicions de la UE i la dels Estats Units. Els líders europeus han expressat la seva preocupació i han qualificat els fets del 3 de juliol com “un dur revés per a la democràcia” en paraules del ministre d’Afers Estrangers alemany, Guido Westerwelle. Tanmateix, la UE evita parlar de cop d’estat. Bernardino León, representant especial de la UE per al Sud de la Mediterrània, preguntat explícitament sobre aquesta qüestió va declarar que “no ens agraden les intervencions militars però una situació tan complexa no es pot definir com un cop” afegint que l’exèrcit egipci havia “evitat una guerra civil”. En una línia semblant, Michael Mann, portaveu principal de l’Alta Representant de la Unió Europea per a Afers Exteriors i Política de Seguretat, va declarar que en aquest moment no hi ha plans per modificar el règim d’ajuda que la UE dirigeix a Egipte, encara que no descarta la revisió d’aquest programa d’assistència en un futur.

Al contrari del que passa als Estats Units, la UE no està obligada a paraitzar de forma automàtica els programes d’ajuda com a resultat d’un cop d’estat. Però, per diversos motius, els europeus prefereixen evitar aquest terme. En primer lloc, per un problema de coherència. En els últims anys, la UE va optar per congelar l’assistència a països africans com Mauritània i Guinea Bissau després de patir cops militars. Egipte no és signant de l’Acord de Cotonú i, per tant, no li afecta el seu article 96, però el seu acord d’associació amb la UE sí que recull la “clàusula democràtica” que, tot i que sovint esmentada mai s’ha aplicat. En segon lloc, per una qüestió de credibilitat. Definir els esdeveniments com un cop d’estat sense la corresponent reducció de l’ajuda financera a Egipte, contradiria la doctrina de la condicionalitat basada en els principis de “més per més” i “menys per menys”. Finalment, la UE té un clar interès a mantenir un cert nivell d’influència política al Caire, amb l’esperança de poder ajudar el país a tornar a la via de la transició.

Ni els Estats Units ni la UE, estan disposats a reconèixer que han fracassat les polítiques de suport a les reformes i les transicions democràtiques al Nord d’Àfrica i tampoc volen assumir el risc de perdre influència a Egipte. En conseqüència, hem de preparar per seguir escoltant formulacions ambigües sobre la volàtil situació d’Egipte, i també veurem una major pressió perquè les autoritats egípcies defineixin i compleixin com més aviat amb el calendari electoral. Si les eleccions presidencials i parlamentàries es portessin a terme abans d’un any i si tots els partits - també l’expressió política dels Germans Musulmans - poguessin participar plenament en els comicis, el cop militar podria ser recordat com un accident inesperat en un camí ple de sotracs que ha de portar Egipte cap a la llibertat i la democràcia.

En aquestes circumstàncies, l’atenció es podria centrar en com de reconduir el procés de transició. Aquest és el desig de Washington, Brussel·les i la resta de capitals europees. No obstant, aconseguir aquest objectiu en l’actual situació d’instabilitat del país no està garantit. Per tant, si encara és possible influir en el Caire, haurien de començar a detallar quines mesures es prendrien si els militars tinguessin la temptació de perpetuar-se en el poder en un escenari de violència persistent.